

Za gospodarje

Maribor, dne 12. avgusta 1936.

Vsem Krajevnim kmečkim zvezam in pripravljalnim odborom

za srece: Maribor levi in desni breg, Ptuj, Ljutomer, Celje, Murska Sobota, Dolnja Lendava, Šmarje pri Jelšah, Brežice, Sl. Konjice, Gornji grad, Slovenjgradec, Laško in Prevalje spodaj navedeni naslov sporoča: V onih župnijah, kjer so se že izvršili ustanovni občni zbori ter so poslale izpolnjene obrazce »Poročilo o ustanovnem občnem zboru« glavnemu tajništvu Kmečke zveze v Ljubljani, naj dobeseden prepis istega obrazca pošljejo tudi na naš naslov, da ima naša pisarna seznam vseh krajevnih odborov. Posebej pa naj navedejo, komu naj pošiljamo pošto.

One župnije (občine), ki imajo sicer pravila od banske uprave že potrjena, a še doslej niso imele ustanovnih občnih zborov, naj iste čimprej skličejo, nam pa naj sporoče, če želijo govornika in katerega, da ga lahko delegiramo.

Župnije, ki imajo pravila in vsa potrebna navodila, pa pravil še niso vložile, naj ista čimprej vložijo. Naj jih izpolnijo natančno po priloženih navodilih kolekujejo (koleki po 5, 2 in 20 Din) in naj jih podpišejo trije možje kot predlagatelji.

One župnije, katere še sploh niso prejele pravil in navodil za ustanovitev Krajevne Kmečke zveze, naj nam takoj sporoče naslove, da jim jih pošljemo.

Ponovno še opozarjamo Krajevne kmečke zveze in občinske urade, da naj čimprej sporoče pristojni katastrski upravi škodo, povzročeno po peronospori in pred vsem po oidiju. Te prijave naj bodo približno sledeče: N. N., posestnik v N., ima po oidiju uničene tele parcele: parcela št. . . . Letine je uničene 50 ali 75%. Te prijave naj pošljejo občinski uradi katastrski upravi, ki bo poslala komisijo za precenitev škode. Te prijave so takse proste.

Kmetje! Pobrigajte se, da se vam vsaj davki odpišejo! Škode, ki znaša težke

milijone, vam itak ne bo nihče in nikdar povrnil.

Okrožna pisarna Kmečke zveze v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 I.

Obseg in razdelitev vinogradništva na svetu.

Mednarodni gospodarski zavod je objavil statistiko glede stanja vinogradništva na svetu, ki se glasi:

Najbolj se je razmahnilo vinogradništvo tekom zadnjih let. Porast je znašal v letu 1934—1935 15% napram s trto zasajeni površini od 1926—1927. Celotna površina vinogradov na celem svetu znaša 8.3 milijonov ha, od te svote odpade na Evropo, Rusijo in severno Afriko 7.1 milijonov ha.

94% vinogradne površine ali 7.8 milijonov ha je bilo v rodnem stanju. Površina vinogradov za namizno in suho grozdje znaša 1.1 milj. ha. Vinogradi za produkcijo vina so obsegali leta 1934—1935 86% vse vinogradne rodne površine.

Produkcija namiznega in suhega grozdja se je v zadnjih letih zelo mončo razvila. Za namizno in posušeno grozdje določena površina se je dvignila leta 1934—1935 za 20% na povprečno od 1926—1927 do 1930—1931. Sajenje trt za namizno grozdje se je zelo razširilo po azijskem Vzhodu, pa tudi po skoro vseh evropskih državah, kakor: po Franciji, Španiji, Rumuniji, Grčiji, Italiji, Bolgariji in po Čehoslovaški.

V primeri za vinogradno površino za produkcijo namiznega grozdja je razmah površine za pridobivanje vina slab, ker znaša njen porast 1934—1935, v primeri s povprečno površino razdobja 1926—27, do 1930—31 samo 8—9%. Poleg te omejenjene razširitve v pravem pomenu je treba še upoštevati, da so bile na obsežnih površinah tekom zadnjih let stare trte zamenjane z novimi, boljše rodecimi in odpornejšimi napram raznim boleznim,

Trenutno je razmah vinogradništva v zastoju, vendar pa pričenjajo novi nasadi v gotovem obsegu roditi tako, da zgleđa, kakor bi bila rodna površina gospodarskega leta 1935—1936 nekoliko porasla; na drugi strani pa računajo s tem, da je bilo od leta 1930 naprej na novo zasajenih 1 milijon ha, ki bodo od leta 1936 v polnem donosu.

Po pretresu vseh okoliščin je mednarodni gospodarski zavod mnenja, da se bode vinogradništvo po celem svetu še bolj razširilo, izvzemši slučaj, da bi začeli trto iz kakoršnihkoli vzrokov izsekavati.

Povprečna svetovna produkcija vina, ki je dala med razdobjem od 1926—1927 do 1930—1931 180 milijonov hl in ki je tekom zadnjih petih let od 1931—1932 do 1935—1936 se dvignila na več nego 195 milijonov hl, se bliža sedaj 210 milijonom hl.

Pri tej statistiki gre za povprečnost, ker vendar niha letna proizvodnja z razliko krog 20 mil. hl.

Prof. Fr. Vojsk.

Peronospora na vinski trti.

Peronospora, ali pravilno »Plasmopara viticola de Bary«, je ena najnevarnejših glivičnih bolezní, kar jih na kulturnih rastlinah sploh poznamo. Škoda, ki jo je tekom 50 let povzročila v vinogradih Evrope, gre v stotine milijard dobre valute. Radi nje so nastali celi industrijski centri, kjer je zaposlenih na stotisoče ljudi, ki proizvajajo protisredstva, zatiralne aparate itd. številni znanstveni zavodi neprenehoma proučujejo, kako bi bilo peronosporo najbolje zatirati. Posebni zavodi za odgojo rastlin pa se neumorno trudijo, kako bi vzgojili novo vrsto vinske trte, ki bi poleg drugih dobrih lastnosti naj bila odporna tudi proti peronospori.

Gliva peronospore

Je bila zanešena k nam iz Amerike s tamošnjimi trtami, ki so odporne proti trsní uši. Najprej so jo opazovali na vinski trti leta 1878 v južni Franciji. Že leta 1879 so jo opazovali v naših krajih in tako v naglem tempu naprej, da je danes najti peronosporo na našem planetu v vseh vinorodnih krajih. Udomitl se ne

more peronospora le v krajih ne, kjer je izredno suho podnebje (n. pr. v vinorodnih krajih Argentinije), ker brez vlage ne more živeti.

Peronospora je gliva,

ki se razmnožuje s semenjem, ki jih imenujemo trose. Gliva prezimi v obliki zimskih trosov v odpadlem listju. Ob zadostni toploti in vlagi spomladi, že meseca majnika se iz zimskih trosov razvijejo kalni mehurčki, ki vsebujejo do 40 rojilnih trosov. Zrele trose spravlja zemlja, ki ob dežju škropi kvišku, na najnižje trsne liste. Na listih trosi pri mokrem in toplem vremenu izkale, klica se zarije skozi dihalne reže večinoma na spodnji strani lista, v notranjost istega in tu se iz nje razvije vitkam podobna tkanina — podglivje. Podglivje izsesava listne stanice, radi česar list pobledi in porjavi. Po zopetnem dežju požene podglivje pri dihalnikih na spodnji strani listja na površje, kjer se razreše v veje (trosonosce), na katerih se razvijejo sivobeli poletni trosi. Na okuženih listih jih vidimo v podobni olivnosivih prašnih lis na spodnji strani lista. Trosonosci skrbijo za poletno razplojevanje glivice. Dozorele poletne trose raznaša veter po ravnokar zraslih listih, kjer ob zadostni vlagi in toploti izkale in skozi dihalnike na novo okužijo med tem dorasle, še zdrave liste.

Še posebno nevarna je peronospora na grozdju.

Napade že kabrnke pred ali med cvetenjem ali kmalu po cvetenju nežne jagodice in jih prevleče z belo glivičasto rušo. Kabrnki se posušijo, oziroma odgnijejo. Starejše že dorasle jagode pa napade peronospora le skozi grozdne peceljčke. Jagode dobe potem žlebčkaste vdrtine, porjave, pozneje počne, se posuše in odpadejo.

Najbolj priporočljiva sredstva proti peronospori

so strupene bakrene soli, med katerimi je najbolj znana in najcenejša modra galica. Z galico zastrupljamo spomladne ali poletne trose v trenutku, ko prično kaliti. Če škropimo list z galico, še predno je bil okužen, je zavarovan proti bolezni. Če pa škropimo šele potem, ko se je glivica že zarasla v list, ne moremo bolezni več preprečiti, ker v list galica ne pride. Škrop-

ljenje proti peronospori je le preprečevalno, ne pa zdravilno sredstvo.

Iz povedanega sledi, da mora biti trta spomladi do časa zoritve na listju vedno dobro zavarovana z zadostno množino galice. Kdaj in kolikokrat moramo škropiti, je odvisno od sorte, lege in podnebja.

Prvič škropimo, čim je nočna toplina 13°C. To je navadno v drugi polovici maja in bi trte do začetkom junija naj bile že poškopljene. Drugič škropimo tik pred cvetenjem ali takoj po cvetenju. Med prvim in drugim škropljenjem ne sme preteči več kot 14 dni, med drugim in tretjim pa ne več kot 20 dni. Četrtič ali celo petič škropimo po potrebi. Sicer pa, kadar in kolikokrat škropiti je odvisno od razvoja trsa, vremena, lege itd. Po toči n. pr. je treba poškopiti trsje takoj. V mladem vinogradu škropimo vsakih 10 do 14 dni, v trsnici vsak teden ali po potrebi celo dvakrat. (Konec sledi.)

Stanje hmeljskih nasadov pri nas in v splošnem.

Savinjska dolina: Pri ugodnem vremenu je rastlina večinoma odevetela in prišla splošno v kobule. V zgodaj obrezanih nasadih, kjer se je deloma pojavilo predčasno cvetenje, bodo tudi kobule neenakomerno dozorele in bo treba ponekod že prihodnji teden pričeti s podbiranjem. — Splošno obiranje bo predvidoma pričelo okoli 15. t. m. Računa se, da bo pridelek vsekakor manjši kakor lani in znašal le kakih 15.000 stotov, dočim je znašal lani nad 20.000. Ako bo vreme še nadalje ugodno, se obeta v vsakem oziru prvovrstni pridelek brezhibne gladke zelene barve. — Za zgodnji hmelj, ki ga je še nekaj v našem okolišu, in ki je že dozorel, se plačuje 25 Din za 1 kg.

Vojvodina: Kljub pričakovanju se stanje nasadov ni bistveno popravilo. Rastlina je odgnala le redke cvetne nastavke in so tudi kobule zelo redke. Računa se, da bo pridelek vsaj 30% manjši kakor lani. Sicer pa je rastlina zdrava in če bode vreme še nadalje ugodno, bo dala bolj pičel, vendar prvovrsten pridelek.

Splošno: Preveč deževno vreme je povzročilo povsod bolj redek cvet, tako da se računa z bolj pičlim pridelkom, kakor pa so obetali nasadi pred cvetom. Pri obilni vlagi se povsod pojavlja peronospo-

ra in bodo le zadosti škropljeni nasadi dali gladko zeleno blago.

Ljudski pravnik.

Kdo trpi škodo pri zmanjšanju skupne parcele. M. Žilavec v J. — Vaši in Vašega soseda predniki so si kupili parcelo in si jo razdelili na polovico. Naknadno se je ugotovilo, da meri parcela na tisti strani, ki je pripadla Vašim prednikom, 1 m manj. Sosed se brani, da bi od svojega dela toliko odstopil, da bi trpela škoda vsak polovico. Vprašate, ali morate res Vi sami trpeti celo škodo. — Ako ob času delitve prava meja skupne parcele tedanjima solastnikoma ni bila znana ter je bil njun namen, da si skupno parcelo razdelita tako, da dobi vsak polovico, tedaj zamorete s tožbo prisiliti soseda, da trpi škodo, ki je nastala vsled tega, ker se je naknadno ugotovilo, da parcela v resnici meri manj, do polovice tudi on. Ako Vam je točno znano, koliko meri pravilna polovica in torej sporno ploskev lahko označite, naperite zoper soseda lahko lastninsko tožbo, da je on dolžan priznati Vašo lastnino do sporne ploskve in jo Vam odstopiti. Ako pa meja ni točno znana, bi morali najprej ugotoviti mejo. V kolikor pravite, da ste na sodišču že predlagali določitev meje, pa Vam je sodnik baje dejal, da je meja »v desetih letih že zastarala«, to ni točno in ste najbrž sodnika napačno razumeli. Vi smete v dobi 30 let potem, ko je prišla prava meja na dan, zahtevati od soseda ponovno delitev.

Odškodnina za razlaščen svet. F. Habjanič v L. — Ob priliki zgraditve »glavne« ceste je bilo razlaščenega okoli pol orala Vašega sveta (njiv in gozda). Objubili so Vam za vsak kv. m 1 Din odškodnine, dali dosedaj 200 Din, ostanka pa vzlic poteku enega leta po izgotovitvi ceste še niste dobili. — Ker označba »glavna« cesta ni točna, ne vemo, ali gre za občinsko ali za banovinsko cesto. Vsekakor ste morali dobiti v roke dekret o razlastitvi in tam je navedena oblast, v čije korist se je Vaš svet razlastil. Potreben denar za izplačilo odškodnine pride v letni proračun dotične oblasti (občine ali banovine) in se najbrž radi tega stvar še nekoliko zavlačuje. Obrnite se na nadrejeno oblast s prošnjo, da v stvari posreduje, najboljšo bo kar na bansko upravo v Ljubljani.

Ali se sme po vsaki pešpoti voziti s samokolnico. J. F. — Skozi Vaše posestvo vodi pešpot. Vaš sosed si lasti pravico voziti s samokolnico poljske pridelke po tej pešpoti, češ, da to stori lahko po vsaki pešpoti. Vprašate, ali ste res dolžni to dopustiti. — O vsebini pravice steze po tujem svetu odloča predvsem dogovor, v pomanjkanju dogovora pa 30letna mjna posest pravice V dvomljivih slučajih velja določba člena 492 g. d. z., ki pravi, da obsega pravica steze pravico, po tej stezi hoditi, dati se nositi od ljudi in puščati druge ljudi k sebi. Potemtakem brez posebnega dogovora ali priposestevovanja nima nihče pravice voziti po pešpoti s samokolnico.

Prekinjenje zastaranja. Isti. — Pravi-te, da ste Vašemu sosedu, ki je pred leti dal svoje posestvo v zakup ter so najem-niki po pešpotu skozi Vaš sadonosnik in travnik prevažali poljske pridelke, to pre-povedali in se je on po tej prepovedi par let ravnal. V tem slučaju bi bila doba ev. priposestevovanja pravice voziti po Vaši pešpoti s samokolnico prekinjena. Pripo-sestevalna doba traja 30 let.

Služnosti se ne smejo razširjevati. Radi tega bi moral sosed dokazati, da je 30 let neprekinjeno v taki meri uporabljal Vašo pešpot, kot jo v zadnjem času in proti kateri meri se Vi zoperstavljate.

Dopis.

Slovenske Konjice. V nedeljo dne 2. t. m, se je vršil pri nas občni zbor Krajevne kmečke zveze za obširno konjiško fa-ro. Občnega zbora, katerega je otvoril in vodil ugledni kmetovalec g. Napotnik, se je udeležilo čez 150 zavednih kmetov iz domače in iz sosednih župnij, kot gostje so se pa udeležili občnega zbora gg. ar. hidijakon Tovornik, sreski načelnik in dr. Macarol. G. Joško Šketa, tajnik Okrožne pisarne v Mariboru, kot zastopnik glav-nega odbora Kmečke zveze, je temeljito obrazložil veliko potrebo, pomen in nam-en naše stanovske organizacije ter je razvil program bodočega dela, katerega bo morala Kmečka zveza izvršiti, da reši našega kmeta gotovega propada. Posebno je opozarjal navzoče kmete, naj se zave-dajo važnosti svojega stanu in naj ne pod-cenjujejo svojega dela, ki ni nič manj vredno in manj važno od dela drugih stan-ov, pa bodisi, da so to javni funkcijo-

narji ali zasebniki. Zato spoštujmo svoje delo in svoje žulje, da nas bodo spošto-vali tudi drugi stanovi. Med drugim je re-kel tudi to: »Nikar ne pozabimo mi in naj ne pozabijo tudi drugi stanovi, da brez ministrov, poslancev, uradnikov, učiteljev, tovarnarjev, trgovcev in drugih bi ljudje že še nekako živeli, brez hrane, ki jo prideluje kmet, pa bi bilo zapisano smr-ti vse človeštvo.« Ob koncu je pozval nav-zoče, naj vsi, ki želijo, da bi tudi kmet živel človeka dostojno življenje in da bi tudi on bil enakovreden član človeške družbe, pristopijo h Kmečki zvezi. Nato je banski svetnik g. Šelih prečital in raz-ložil pravila ter v navdušenih besedah po-zival, naj se našemu pokretu pridružijo vsi kmetje, da si bomo v strnjenih vrstah izvojevali svoje pravice ter si v državi priborili mesto, ki nam kot najštevilnej-šemu in najvažnejšemu stanu pripada. — Navzoči so si potem izvolili odbor iz sa-mih zavednih in odločnih kmetov z g. Na-potnikom na čelu. — Iz vsega poteka ob-čnega zbora, še bolj pa iz sestave odbora smo dobili utis, da naša novoustanovljena Krajevna kmečka zveza v Konjicah ne bo mrtvo telo, temveč živ organizem, iz ka-terega bo vzkliklo novo življenje, in da bo-mo tako tudi mi doprinesli svoj del k uresničenju naših ciljev in naših želja.

Cene in sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 8. avgusta so pripeljali 18 koma-dov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 Din, slanina 10—12. Kmetje so pripeljali 3 voze sena 35—40, 2 slame 20 do 25, 28 krompirja 0.75—1, 11 čebule 1—4. Česen 3—4, zelje glava 0.50—3, ki-slo zelje 4, kumarce 0.50—1.50, ohrovt 0.50—1, hren 7—8, fižol v stročju 2—3, luščeni grah 7.50—10. Jabolke 3—4, hruške 3—5, slive 3—5, črnice 1, marelice 6—12, breskve 6—12, maline 3.50—4, gro-zdičje 3.50—4, grozdje 6—10, celi orehi 10—12, luščeni 28. Pšenica 1.50, rž 1.50, ječmen 1.50, koruza 1—1.25, oves 1, pro-so 1.50, ajda 1, proseno pšeno 4, ajdovo pšeno 3, fižol 2—3. Smetana 8—10, mle-kh 1.50—2, sirovo maslo 18—24, kuhano maslo 40—75. Na trg so prinesli 126 ko-koši po 15—25, 980 piščancev 15—50, 8 gosi 30—35, 30 rac 12—18, 25 kuncev po 5—20 Din.